

Aan

Staatssecretaris JPS

Deadline: 13 juni 2025

nota

Gedragseffecten accijnsverhoging tabak 2024 en
pakjesraaponderzoek

Datum

12 maart 2025

Kenmerk

4072589-1079937-VGP

Bijlage(n)

4

zie opmerkingen

1. Aanleiding

Net als bij de accijnsverhoging in 2020 en 2023 is er voor en na de accijnsverhoging van 2024 door het RIVM onderzoek uitgevoerd naar de gedragseffecten als gevolg van de verhoging. Ook is door de Douane weer het zogenaamde pakjesraaponderzoek (Empty pack Survey, EPS) uitgevoerd dat een beeld geeft van de in Nederland veraccijnsde sigaretten.

De rapporten worden met twee brieven aangeboden aan zowel de Tweede als de Eerste Kamer door u, en de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane. De rapporten die u nu met deze nota ontvangt zijn overigens nog niet de definitieve versies. Die moeten nog worden opgemaakt en worden voor toezending aan de Kamers bijgevoegd. De inhoud van de rapporten zal in principe niet meer veranderen.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met het versturen van de brieven en de twee rapporten.
- U wordt geadviseerd zowel de brief aan Tweede kamer als de brief aan de Eerste Kamer te ondertekenen.

Met het RIVM en de Douane is afgesproken de rapporten op 17 juni te publiceren tegelijk met het uitgaan van de brief aan de beide Kamers.

3. Kernpunten

Naast het aanbieden van de rapporten worden ook twee moties afgedaan.

1. Rapport 'Gedragseffecten van de accijnsverhoging op tabak in 2024'

De resultaten van het onderzoek laten zien dat de accijnsverhoging per april 2024 heeft geleid tot een grote toename van aankopen van rookwaren in het buitenland. Van alle tabaksproducten die Nederlanders roken kwam in 2024 naar schatting ruim 60% uit het buitenland. In 2023 was dat ongeveer 38% en in 2020 30%. Tegelijkertijd heeft de accijnsverhoging veel rokers aangemoedigd te stoppen: 7% van de respondenten is na de accijnsverhoging gestopt met roken. Nog eens 16% heeft een stoppoging gedaan. Het effect op het rookgedrag is minder dan in 2023. Toen gaf 10% aan te zijn gestopt met roken en had 18% een stoppoging gedaan.

2. Rapport pakjesraaponderzoek

Van het totale aantal geraapte sigarettenverpakkingen in 2024 is 45,1% niet in de Nederlands heffing betrokken. Dit is een stijging ten opzichte van de voorgaande metingen. In 2023 was dit 25,0%, in het COVID-19 jaar 2021 was dit 15,3% en in 2019 15,8%. Het aandeel buitenlands veraccijnsde sigaretten is gestegen van 18,6% in 2023 naar 30,1% in 2024. Het grootste deel van deze pakjes komt uit Duitsland en Polen. Het percentage illegale sigarettenpakjes is gestegen van 4,1% naar 11,1%.

Kenmerk

4072589-1079937-VGP

3. Motie lid Vlottes (PVV) cs

De motie Vlottes c.s. verzoekt de regering om bij de nog te ontvangen grenseffectenrapportages in te gaan op een eventuele daling van verkoopvolumes van tabaksproducten en de oorzaken hiervan. Op basis van aangiftegegevens blijkt de hoeveelheid aangegeven sigaretten gedaald met 25% en de hoeveelheid aangegeven rooktabak gedaald met 53% in de periode april tot december 2024 t.o.v. diezelfde periode het jaar ervoor. Lagere consumptie en meer aankopen in het buitenland kunnen beiden oorzaken zijn van een terugloop van verkoopvolumes.

4. Motie Vermeer (BBB)

Het lid Vermeer vraagt om de lessen van de tabaksaccijns te betrekken bij een evaluatie van de accijnzen op alcohol. Bij nieuw beleid zullen zoals gebruikelijk de beoogde gezondheidswinst en de gedragseffecten zo goed mogelijk in kaart worden gebracht. Hierbij zullen ook deze twee onderzoeken worden meegenomen. Wel met de kanttekening dat de omvang en frequentie van de tariefsverhogingen op tabak van een heel andere orde is, namelijk vaker en veel hoger zijn geweest.

Tot slot geeft u in de brieven aan u te blijven zetten voor harmonisatie van de accijnstarieven op Europees niveau. Dit is conform het advies uit het RIVM-rapport.

4. Toelichting

In het NPA in 2018 is afgesproken de accijns van tabak zodanig te verhogen dat een pakje sigaretten in 2023 € 10 zou kosten. Na de verhoging van € 1 per pakje sigaretten in 2020 is de accijns verder verhoogd op 1 april 2023 zodat een pakje sigaretten gemiddeld € 9 kost en een pakje shag gemiddeld € 17,50. Bij de behandeling van het Belastingplan 2024 in de Tweede Kamer in december 2023 werd vervolgens besloten om de accijnsverhoging van 1 april 2024 te verdubbelen (uit budgettair oogpunt), waarmee de prijs van een pakje merksigaretten per 1 april 2024 uit zou komen op gemiddeld € 11,20 en de prijs van een pakje merkshag op € 24,60.

a. Draagvlak politiek

Het huidige (demissionaire) kabinet heeft geen afspraken gemaakt voor een verdere verhoging van de accijns op tabak.

BBB is zeer tegen het verhogen van de accijns op tabak. De laatste heeft zelfs voorgesteld de laatste accijnsverhoging terug te draaien.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Accijnsverhogingen en het effect er daarvan op het rook- en koopgedrag van rokers kunnen altijd rekenen op media-aandacht. Het is de verwachting dat de resultaten van de bijgevoegde rapporten de nodige aandacht zullen oproepen. Hierover is contact gelegd met woordvoering.

Kenmerk
4072589-1079937-VGP

c. Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

N.v.t.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De brief wordt parallel voorgelegd aan de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane.

f. Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

g. Toezeggingen

N.v.t.

h. Fraudetoets

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

a. Motivering

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

